

Koutuanjärven tuuli- ja aurinkovoimahan- ke (Oulu) ja voimajohto (Oulu, Ii)

Liite 3. Rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman arvo- kohteet

Päiväys

23.4.2025

Laatija

Riikka Träskelin-Murto

23.4.2025

Taulukossa on esitetty hankkeen välittömälle vaikutusalueelle (0–2 kilometrin etäisyydelle suunnitelluista tuulivoimaloista), lähivaikutusalueelle (2–9 kilometrin etäisyydelle suunnitelluista tuulivoimaloista) ja ulommalle vaikutusalueelle (9–21 kilometrin etäisyydelle suunnitelluista tuulivoimaloista) sijoittuvat maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteet kuvauksineen ja alustavine herkkyysarvioineen.

Kohteet kaukovaikutusalueella ja teoreettisella maksiminäkyvyysalueella (21–40 kilometrin etäisyydellä suunnitelluista tuulivoimaloista) kuvataan ja arvioidaan YVA-selostusvaiheessa, mikäli kohteesta todetaan avautuvan selkeitä näkymiä kohti tuotantoaluetta ja/tai vaikutukset arvioidaan merkittäviksi.

Nimi	Status	Etäisyys (kilometriä)	Kuvaus ja arvio maisemakuvan herkkyydestä
Kohteet välittömällä vaikutusalueella 0–2 kilometrin etäisyydellä suunnitelluista tuulivoimaloista			
Ei kohteita.			
Kohteet lähivaikutusalueella 2–9 kilometrin etäisyydellä suunnitelluista tuulivoimaloista			
Pyramidikattoiset kesänavetat, Haapaniemi	RKY 2009	6	Kuvaus: Pyramidikattoisen kesänavetan ainutlaatuinen rakennustyyppi on kehittynyt Pohjois-Suomessa ja -Ruotsissa, jossa kesähyönteisten kiusa on suurin. Kesäkäyttöön rakennetun navetan rakenne ja muoto on kehitetty suojaamaan karjaa hyönteisiltä. Navettoja on säilynyt Pohjois-Pohjanmaalla muun muassa Yli-lissä Haapaniemessä ja Hirvelässä. Arvio: Kohde on valtakunnallisesti arvokas ja arvot perustuvat rakennushistoriallisiin arvoihin. Kohteen luota ei avaudu merkittäviä näkymiä suunniteltujen tuulivoimaloiden suuntaan. Kohteen herkkyys on kohtalainen.
Pyramidikattoiset kesänavetat, Hirvelä	RKY 2009	6	Katso kuvaus yllä.
Kohteet ulommalla vaikutusalueella 9–21 kilometrin etäisyydellä suunnitelluista tuulivoimaloista			
Siuruantörmä	MRKY	9	Kuvaus: Kohde sijaitsee Siuruanjoen etelärannalla Siuruanjoen ja lijoen yhtymäkohdan pohjoispuolella, aivan Yli-lin kuntakeskuksen tuntumassa. Pihapiirit sijaitsevat nauhana rantatörmällä, mistä avautuu hienoja näkymiä joelle. Viljelyskäytössä olevat peltoalueet ympäröivät asutusta. Alueen historia asuinpaikkana ulottuu aina 1600-luvulle asti. Nykyiset rakennukset on rakennettu 1920-luvulla. Siuruantörmä muodostaa maisemallisesti hienon ja hyvin säilyneen perinteisen törmäasutus- ja viljelymaisemakokonaisuuden, joka on näkyvällä paikalla. Arvio: Maakunnallisesti arvokas kohde, jonka perinteistä agraarimiljöötä edustava maisemakuva on ajallisesti yhtenäinen ja ympäristöä leimaava toiminta on jatkunut pitkään samantyyppisenä. Avoimilta viljelyaukeilta avautuu tärkeitä näkymiä kohti suunniteltuja

23.4.2025

Nimi	Status	Etäisyys (kilometriä)	Kuvaus ja arvio maisemakuvan herkkyydestä
			tuulivoimaloita, mutta jokirannan runsas puusto katkaisee niitä ainakin osittain. Kohteen herkkyys on suuri.
Yli-lin kunnantalon törmä	MRKY	9	Kuvaus: Kohde sijaitsee lijoen ja Siuruanjoen liittymäkohdassa. Kunnantalon törmän rakennukset muodostavat lijoen varren rakennusperinnettä edustavan yhtenäisen kokonaisuuden. Alue on tunnettu myös meijerintörmänä entiseen meijerirakennukseen saneeratun Yli-lin kunnantalon mukaan. Rakennus ei nykyisellään ole enää kunnantalon. Alueella jatkuu Siuruanjoen yli johtavan sillan pohjoispuolelta Siuruantörmältä alkava perinnemaisema. Perinteinen miljöö sijaitsee aivan kirkonkylän keskustassa luoden voimakasta paikallistunnelmaa sekä antaen historiallista perspektiiviä. Arvio: Maakunnallisesti arvokas kohde, jonka pienipiirteinen maisemakuva on paikoin epäyhtenäinen. Historiallisen taustan myötä alueella on erityistä merkitystä identiteetin hahmottamisen kannalta, tosin arvokasta ympäristöä aiemmin leimannut toiminta on muuttunut. Rakennusten ja kasvillisuuden vuoksi alueelta ei juurikaan avaudu näkymiä suunniteltujen tuulivoimaloiden suuntaan, paitsi mahdollisesti aivan rannan tuntumassa. Kohteen herkkyys on kohtalainen.
Yli-lin kirkonseutu	MRKY	9	Kuvaus: Kohteessa yhdistyvät omaleimaisuutta luovalla tavalla kirkolliset rakennukset, perinteinen viljelysmaisema ja upea jokimaisema. Alueella sijaitsevat Yli-lin kirkko ja seurakuntatalo ovat keskeisellä ja näkyvällä paikalla Yli-lin kirkonkylän keskustassa, lijoen ja siihen laskevan Siuruanjoen keskelle rajautuvalla niemellä. Yli-lin kirkko muodostaa merkittävän, maisemassa kauas näkyvän maamerkin. Maamerkkimäisyyttä korostaa kirkkoa ympäröivän viljelysmaisan avoimuus. Arvio: Maakunnallisesti arvokas kohde, jonka maisemakuva on yhtenäinen ja erityisen vaikuttava, maisemalle luonteenomaisella toiminnalla on myös historiallista jatkuvuutta. Kohteella on erityistä merkitystä paitsi seudun maiseman piirteiden, mutta myös identiteetin hahmottamisen kannalta. Kohteesta avautuu tärkeitä näkymiä suunniteltujen tuulivoimaloiden suuntaan, mutta viljelyaukeita reunustava puusto katkaisee niitä ainakin osittain. Kohteen herkkyys on suuri.
Karjalankylän - Hökänrannan	Maakunnallisesti	12	Kuvaus: Pienipiirteinen lijoen rantamien tuntumaan sijoittuva laaja maisemakokonaisuus

23.4.2025

Nimi	Status	Etäisyys (kilometriä)	Kuvaus ja arvio maisemakuvan herkkyydestä
kulttuurimaisemat li-jokivarressa	arvokkaat maisema-alueet		tukeutuu kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaaseen Iijokeen. Maisema-alueella joessa on useita pieniä koskia. Aivan maisema-alueen lähituntumassa jokimaisemaa vahvasti muokkaa Maalismaan voimalaitoksen kanava. Viljelyalueet reunustavat jokea paikoin kapeana metsäalueiden katkomana nauhana. Laajimmat viljelyalueet sijaitsevat kylien yhteydessä. Kyläkokonaisuuksina erottuvat Karjalankylä, Keski-kylä, Hökänranta ja Mannisenranta, jotka sijaitsevat nauhoina ja ryppäinä Iijoen törmillä lähellä jokea sekä joen ja jokiuomaa myötäilevien teiden välissä. Teiltä avautuu komeita näkymiä Iijoelle. Vanhin asutus Karjalankylässä on perimätiedon mukaan peräisin 1500-luvulta. Rakennuskanta koostuu eri-ikäisistä asuin- ja talousrakennuksista, joista osa on myös kulttuurihistoriallisesti arvokkaita. Maisemakokonaisuus on esimerkki elävästä maaseudun kulttuurimaisemasta arvokkaan joen varrella. Omaleimaisuutta luovat pienialaiset jokea reunustavat viljelyalueet sekä Iijoelle tyypilliseen tapaan jokitörmillä sijaitsevat pihapiirit. Arvio: Maakunnallisesti arvokas kohde, jonka maisemakuva on yhtenäinen ja asutuksen yhteydessä pienipiirteinen, paikoin laajojen viljelyaukeiden tuntumassa suuripiirteinen. Laajojen peltoaukeiden sekä Iijoen yli avautuu ajoittain merkittäviä näkymiä kohti suunniteltuja tuulivoimaloita. Iijoen suuntautuneisuus kohti tuotantoaluetta edesauttaa pitkiä näkymälinjoja. Ympäristön arvokkaat ominaispiirteet synnyttänyt toiminta on jatkunut pitkään. Kohteen herkkyyks on suuri.
Somerovaara	MRKY	15	Kuvaus: Iijoen ja Kuusamontien välisellä harvaan asutulla seudulla sijaitseva Somerovaaran asutustilakylä on esimerkki jälleenrakennuskauden uudisasutuksesta. Useita kilometrejä pitkä ja nauhamainen kylä on yleisilmeeltään metsäinen. Pihapiirit sijaitsevat harvakseltaan suoraviivaisen Somerovaarantien varsilla. Pellot ovat suurimmaksi osaksi metsittyneet. Muutamissa pihapiireissä rakennusten tyypilliset piirteet ovat säilyneet hyvin. Arvio: Maakunnallisesti arvokas kohde, jolla on maisemallista merkitystä lähinnä vakitukselle asumiselle. Maisemakuva on tavanomainen, ympäristöä aiemmin leimannut pienimittakavainen maanviljelystoiminta on muuttunut. Maisematilat ovat pitkälti suljettuja ja alueelta ei avaudu merkittäviä näkymiä kohti

23.4.2025

Nimi	Status	Etäisyys (kilometriä)	Kuvaus ja arvio maisemakuvaan herkkyydestä
			suunniteltuja tuulivoimaloita. Alueen herkkyys on kohtalainen.
Hirvisuo ja Kuusisuo – Hattusuo (Hirvisuon alue)	Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet	15	Kuvaus: Hirvisuo ja Kuusisuo-Hattusuo on myös Natura-ohjelmaan kuuluvaa soidensuojelualuetta. Alue jakautuu kahteen erilliseen osaan, joista Hirvisuon osuus sijoittuu kaukovaikutusalueen sisärajalle, Kuusisuo-Hattusuo hieman kauemmas itään. Soiden muodostama kokonaisuus on edustava ja arvokas esimerkki Pohjois-Pohjanmaan nevalakeuden seudun suomaisemista. Erityisesti Hirvisuo erottuu valtatielle 20 vaikuttavana kokonaisuutena. Alue on maisemallisesti ja linnustollisesti erittäin merkittävä. Suolla on merkitystä myös retkeilykohteena, Hirvisuo on suoalueista tunnetumpi. Arvio: Maakunnallisesti arvokas alue, jossa ihmisen vaikutus on hyvin vähäistä ja maisema on pääosin koskemattomaa luonnonmaisemaa. Alueella on erityistä merkitystä seudun maiseman piirteiden hahmottamisen sekä virkistys- ja matkailun kannalta. Alueelta avautuu myös tärkeitä näkymiä kohti suunniteltuja tuulivoimaloita. Alueen herkkyys on suuri.
Maalismaa	MRKY	19	Kuvaus: Hyvä esimerkki Iijokivarren perinteisestä maaseutukylästä. Rakennuskantaan kuuluu sekä arvokasta talonpoikaista että jälleenrakennuskauden rakennuskantaa. Iijokivarren viljelyalueet ovat osa kokonaisuutta. Maalismaa on säilynyt omaleimaisena ja arvokkaana kyläkokonaisuutena voimalaitoksen rakentamisen aiheuttamista muutoksista huolimatta. Arvio: Maakunnallisesti arvokas kohde, jonka maisemakuva on yhtenäinen ja ympäristön arvokkaat ominaispiirteet synnyttänyt kyläasutus ja maatalous ovat jatkuneet pitkään samantyyppisenä. Alueella on erityistä merkitystä myös seudun maiseman piirteiden hahmottamisen kannalta. Alueen merkittävimmät näkömälinit suuntautuvat kohti Iijokea, pois päin suunnitelluista tuulivoimaloista. Alueen herkkyys on suuri.

23.4.2025

Lähteet

Pohjois-Pohjanmaan liitto. Arvokkaat maisema-alueet Pohjois-Pohjanmaalla. Pohjois-Pohjanmaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi 2013–2015. <https://pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2020/08/4037.pdf>

Pohjois-Pohjanmaan liitto. Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015, Oulu. Maakunnallisesti ja valtakunnallisesti (RKY 2009) arvokkaat alueet sekä niiden sisältämät kohteet. <https://pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2020/08/4192.pdf>